

זה, שכן מורה פשת הסמכות. ואחריו שקלו אותו וירגמו אותו אבן, אמר "ובני ישראל עשו"— הדלקת הנרות והקטרת לחם הפנים — "כאשר צוחה ה' את משה", ולא חשבו על ניגומו. וכן בנסנא (במדבר פרק ה) גבי "וישלחו מן המנהה", דכתיב "צ'ו את בני ישראל וישלחו", כתוב "ויעשו בני ישראל וכו' ז' וזה נכון בפשט. ויתכן,ograms הקרובים באו ושאלו בשלום הדינים והעדים, לדגמם בספר נše (סנהדרין מו, א).

בהתאם, יחזקאל מדבר וראשם לא יכולו (ופרע לא ישלהו) כולם יכפמו ראייהם.¹

לפי עומק פשטו, יחזקאל מזהיר הכהנים בהקפת פאת ראש, כמו שכתבה התורה לאו בזקן גבי כהנים — אף דנוגדים בישראל.² והזהיר להניא פאות הראש אצל שני הצדדים סוף הראש, כמו בכוסמים שעורם אותו בגבולי השדות, כמו שפירש רשי' ישעה פרק כח (פסוק כה) בקשר

טיפא של אותו פסוק: "כאשר דבר ה' אל משה צון עשו בני ישראל?" וכך מшиб רבינו על שאלה זו בפיו שולב במדבר ה. ד. ה. וישלחו. ביום שהקריבו קרבנותיהם... היו פורשים מנשותיהם... ממשה היה תמייד פרוש מאשתו. וזה "אשר דבר ה' אל משה — שצחו לפROSS מהאהה — כן עשו ישראל" — ובשבעה שהיה באים לעוזרת פרשו מנשותיהם. וכך כחכוב "כאשר דבר ה'" ולא "כעשור צוה..." מושם דומה עשה מודעתו, והשם הפסים על ידו, עכ"ה.

(בהפטרה) 1. רד"ק: ישו את הגלות, לא יגלו
מכל וכל ולא ישלחו פרע, אלא בעניין השוה אחד
לשלאשים יום. ורוצ'ל פירשו: כסום ייכסמו כחספורה
של בן אלעו, ראשו של זה בצד עקרו של זה.
וינוונתן תרגם: ספרא יספרא ית שער רישונה.
2. הרוי איסור "ופאת ז肯ם לא יגלו" (ויקרא כא,
ה) בפתח דוקא אצל הכהנים, לעומת "ולא תשחית
את פאת ז肯ך" (שם יט, כז) הכתוב אצל
אמנים בתורה שבעל פה בא זה ולימד על זה.
אבל בתורה שבסכת לא מצאנו אזהרה מפורשת
על הכהנים בעניין (ויקרא שם טז) "לא תקיטו
פאת ראשכם", עד דאיתא יחזקאל וכתבו כאו.
3. ד.ה. ושם חטה שורה, ושעורה נסמן, וכוסמת
גבולתו. ואם תבואה בא לזרוע כד הוא מהנה:

בדין, וכשנגמר דין הוי בר קטלא, ואחרים שתחבלו
בו פטורים (ערכין ו. ב). ולזה אמר (במדבר טו,
לה) "מות יומת האיש וכו'". אבל כאן דלא
גידון בבית דין, רק היה דין מהש"ית מהרוגי
מלכות, ולכן לא כתוב ביה רק "ורוגמו אותו כל
העדה" ולא "מות יומת", כיון דהיה ללא תורתה.

בד, נג ובני ישראל עשו באשר צוה ר' את משה.
פיירוש¹, מצות תליה וקבורה, שנאמר במגדלי²
בפרשת תצא (כא, כב-כב) במשנה תורה². ולכן
כתב "כאשר צוה ר' את משה" — שבמשנה
תורה נאמר בלשון שםשה מדבר بعد השם³,
וכן בחורות כהנים⁴.

או הכוונה, מתחילה נאמר "צוו את בני ישראל
ויקחו אליך שמן זית זך וכו' ביום השבת וכור
יערכנו וכו' מאת בני ישראל וכו'". ויצא המקל
ולגלג על הפרשה: דרכו של מלך לא יכול פטור
עינויים⁵, ורי במר בראב"ע שלגלה על ציוויל

(כד, כג) 1. כי קשה, מה מלמד "כאשר צוה ה' את משה" שאינו כלול בראשית של הפסוק "ויזוציאו את המקלל אל מחוץ למחנה וירגמו אותו אבון", שהוא מקלל בערך למה שנאמר על ידי ה' אל משה בפסוק יד. 2. כאמור, דיןין אלה נאמרו כבר למשה מפי הגבורה, וממשה להבני ישראל, ורק נפתחו אח"כ בחומש דברים. 3. ובמקרים אחד מבאר ריבינו שהגבנאים קראו לשנה תורה חומש דברים בשם "ספר תורה משה". 4. פרק כ פיסקא י. "ובני ישראל עשו כאשר צוה ה' את משה" — אף לסתמוכה אף לדחיה אף לתליה אף ל"לא תליו נבלתו על העץ". יוצווין, אמנים, כי ציוויו הסתמייקה נאמר למשה בפסוק יד ("ויסמכו כל השומעים את ידיהם על ראשו") ולא נכתב בפסוקנו. 5. ויקרא רבה לב, ג "ויצא בן איש ישראל", מהיכן יצא?... ר' ברכיה אמר: מפרשה של מעין יצא, אמר: כתוב "ולקחת סולת ואפית אותה", דרכו של מלך להיוון אוכל פת חמלה, שמא צוננת? כההיא דתניתן תמן ללחם הפנים אין נאכל פחות מתשעה (ימים) ולא יותר על אחד עשר (ימים). כיצד? נאפה בערב שבת ונאכל בשבת (הבאה)... 6. ...ולא נדע لماذا נסמכה זאת הפרשה. אולי דבר המקלל דברים אשר לא כן בעבורו הלחט והשמנן והקרboneות. 7. "וישראל אשר אל מחוץ למחנה", והרי בזה קיימו בזאת יישרائيل את ציוויו ה'. למה הוסית, איפוא, לכתה

לכהונה, דהוי "זונה", ולוקה משום טומאה, כմבוואר פרק הבא על יבמות⁴. אם כן, قولן ספקות דלמא נאנסה. אבל אם תהייה אלמנה מכחון, מוכח דלא נאנסה, ובעה היה משمرה שלא נאנסה, דאי לאו הכי, הלא היה אסור בת, ואיך היה עמה אחר שנאנסה? ! ועל כרחין דבעלה ידע שלא נאנסה. אבל בישראל, דאנסה מותרת לו, אימא נאנסה משבא⁵. וזה "אשר תהיה אלמנה מכחון", שהיה עמה כאיש עם אשתו, או "יקחו", דמוכחה שלא נאנסה. וזה ביאור נכון.

"וכסמת גבולתו"³. והשמיינו דבר חדש, דגמ' הקפת כל הראש — שיגחל כל הראש כולו — שם הקפה, וכך דקימא לנו להלכה⁴.

שס מב, כב וhalbנה אשר תורה אלמנה מבהן יקחן.

כבר פירשו רבותינו קידושין עה, ב בזה¹, והנראה לי, דהנה נתגנبا' יחזקאל מה שהיה בשובם מגולות בבל. لكن אחרי כי היה כבישת הכרום, ונשים בציון עיננו, והיו قولן ספקות שמא נאנסו לשבי הנכרים, דפסלים בבייהם². ואף بلا זה, הא אשת ישראל שנאנסה³ פסולה

(לפרושי אמר, מכחון יקחו, משאר כהנים יקחו) והאלמנה אשר תהיה אלמנה אפילו בישראל, משאר כהנים שאינו כהן גודל יקחו אותו — (רש"י)... רבי יהודה אומר: מון המשאים לכהונה יקחו (אלמנה אדם שרואו להשיא בתו לכהונה יקחו, למעוטי אלמנה גדר — רשי). רבי יהודה לטעמה, אמר בת גדי וכור כבת תול זכר, כל שתה ונשא בתו אתה נושא אלמנתו, וכל שאינו אתה נושא בתו אי אתה נושא אלמנתו. עכ"ל. במקביל לפירוש חז"ל בהלכה לדורות, מבאר רבינו את הכתוב לפי פשטו ממש (כהן נושא רק אלמנה כהן) ומיחס לפשט את הפונקציה של הוראת הלכה לשעה בתקופה שיבת ציון. 2. ואסורתו לכחנים. 3. אפילו על ידי היהודי ולא גוי. 4. יבמות נו, ב אמר רבבה, אשת כהן שנאנסה, בעלה לוקה עליה משום "זונה" (דכתיב "זונה לא יקחו", וותם "זונה" הווינו מנאות תחת בעלה שטעה מאחר בעלה לזרים). ועוד, אע"ג דנאנסה, גבי כהן לא פלייג רחמנא בין אונס בין רצון, כדגמירין מ"והיא לא נתפשה". ד"היא" מייעוטו ממשע, היא אשת ישראל הוא דיש חילוק בין נתפשה לא ננתפשה, אבל אשת כהן אין חילוק — (רש"י). משום "זונה" אין, מיחס טומאה לאו! (בתמייה, בא אמרין בפרק קמא. הא מה אני מקיים "אחרי אשר הוטמאה" — לרבות סוטה שנבעלה, דכתיב "לא יוכל בעלה הראשון לשוב לחתה" — רשי). אימא אף משום "זונה". 5. ובעה אמנים לך אותה בחורה בהיתר, והיא היתה עמו עד אשר מת, ועתה הכהן מבקש לשאת אותה לאשה.

וועץ החתין באמצעות החriseה, והשעורה וווער סביב להו, והלופטן זוטע על גבולי השדה ומיצרי. עכ"ל. כלומר, פירוש פסוקנו הוא שהכהנים יספרו את ראשם כמו זריעת הכסמת, דהיבינו שישאירו את הפהות בצדדים. (מנדרלון פירש: "כסם" — קרוב אל "גום" ואל "כרסם", והוא תספרת שמקצתה את השער ולא גילות שמיסרו כליל — קרוב, איפוא, לדעת רבותינו). 4. וזה לשון הטור יורה דעה סימן קפא, הקפת הראש והשחתת הזקן, גם באלו כתוב הרמב"ם שארכם הכתוב מפני שעושיםכו עובי כוכבים, ע"כ. וזה אינו מפורש ואין אינו צרכיסים לבקש טעם למצות, כי מצות מלך הם עליינו אף אם לא דעת טעמו. ופאות הראש הם שתים, סוף הראש הוא מקום חיבורו ללחין מימיון ומשמאל. ואין חילוק בין אם מגלה הפיאות בלבד ומניין שאר השער שבראש, א"ל שמנגלת כל הראש עט הפיאות — בכל עניין חייב. עכ"ל. לדעת רבינו, מקור דין זה שגilioch כל הראש שמה הקפה הוא במצבה העשיה של יחזקאל ("כסום ייכסמו") המיתוספה למצות הלא תעשה של התורה "לא תקיפו פאת ראשכם". רמב"ם (עובדות כוכבים יב, א) מחייבו מלוקת על כל פאה ופאה, וכן על "המנגלת כל הראש כאחד — הוαιיל וגילה הפאות" (אשר איסורן נאמר בללא) עכ"ל. שאלת הקפת כל הראש אם שמה הקפה אם לאו, נתונה במחלוקת בגין נו, ב.

(שם מב, כב) 1. "וhalbנה אשר תהיה אלמנה מכחון יקחן", מכחון אין מישראל לאו! אם היה אלמנה כהן תינsha לכחן, אלמנת ישראל לאו בתרמייה! הרי לא הוויה כהן הדיות על אלמנה —

אמור תשו

שם מה, כד ועל ריב המה יעמדו למשפט במשפט
ישפטו (כתיב: ושפטהו).
פירוש הכתוב¹, דכי הא גונא דניין אותו.² לכן,
אם יעמדו להשפט שם יהיו נידונים — ישפטו,

(שם מד, כד) 1. נראה שצ"ל הכתיב, לעומת ושמטהו (כלומר, תשפטו אותו לפיקודין תורה).
 הקרי להלן. 2. סנהדרין יח, א (במשנה). כהן 4. ואנו נושא המשפט כולם הוא הכהנים, אשר הם
 גדול דין ודינים אותו, מעיד ומעדיהם אותו...
 3. הכתיב הוא: — על ריב המה "יעמדו" (= לפי משפטם ההוראה ישפטו את הנידון שאינו
 כבעל דין, בحينו יעמדו שני האנשים לפני דוקא כהן.
 ה"י) לשפט (כלומר, הכהן נידון). במשפטי —